

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
újszop utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 31.

Fatolvajok.

Vannak Biharmegyében községek, a melyekben a lakosság rendes foglalkozása a falopás. Ott az erdő a falu mellett, a jámbor mőc megvárja az éjszakát, magához veszi a fejszét, kimegy az erdőre — és reggelre van egy hétre való fája.

Ősi szokás ez arrafelé. Jöhetett erdő-törvény, büntetőtörvény, csendőr és bűnvádi perrendtartás, a mőc ma is rendületlenül folytatja az ősi foglalkozást, a falopást.

Ritka eset, hogy a fatolvajt megfogják, de ha megcsipik, ül egy pár hónapot s akkor megpróbálják az otthon maradtak a faluban, hogyan is lehetne fát tisztos éges uton szerezni? Kapnak 40 fillérért egy szekérre való, csaknem ingyen vihetik. Talán valamikor, a szigorú büntetések és a tisztességes vevő iránti jóindulat rávezetik őket, hogy van egy kis különbség az enyém és a tiéd közt s mégis csak jobb és okosabb dolog a vásárlás, mint a lopás.

Igy megy a havasok közt. Pedig azt a szegény embert gyakran a fagy hajítja a bűnre s a didergő család az enyhítő

körülménye. Mégis megbüntetik, mert a lopás csak lopás és a tolvajok részére állanak a királyi ügyészségek fogházai.

Hanem ha tilos a falopás és a fatolvajok a hűvösre kerülnek, jussanak oda ne csak a kis tolvajok, hanem a nagyok is.

A havasi oláh falopása apró semmiség ahhoz képest, a hogy a magyarság erdélyi végvárán, a székelyföldön megy a falopás. Ott nem éjszaka végzik éhez és fázó szegény ördögök, hanem fényes nappal körjegyzői okirat alapján, meggazdagodott, tekintélyes cégek, lelkiismeretlen harácsolók, Abbáziában és Ostendében fürdőző uraságok.

Megdöböntő képet rajzolt ezekről a nagystilű fatolvajokról Mezőssy államtitkár. Ime egy pár adat:

Négy ugynevezett Szentpéteregyházmegye nev alatt ismert község évekként eladta 12.000 hold erdejét szabad kézből 60 évi kihasználásra egy vállalkozó cégnek 500.000 koronaért. Természetes, hogy Darányi ezt a vételt nem hagyta jóvá, hanem elrendelte különös tekintetekből, hogy 4000 hold nyilvános árverésen adassék el, és az eredmény az volt, hogy a nyilvános árverésen annak az erdőnek egy harmadrészét, a melynek egész 12.000 holdját 500.000 koronaért akartak eladni szabad kézből, a birtoko-

sok 3 és fél millió koronát kaptak. Nem méltóztassanak csodálkozni, mert ez körülbelül a séma. Egy másik eset: Csik vármegyében a vármegye kezelése alatt álló alapok erdőbirtokából eladták 3200 hold erdő egész faszállítmányát 320.000 koronaért. Természetesen ez az erdőeladás ugyane séma szerint szintén nem hagyott jóvá, hanem nyilvános árverést rendeltek el és ekkor elkelt ugyanaz az erdő 2.800.000 koronaért. Ez történt az első árverésen. Sőt mivel az első árverés ellen tett kifogások miatt megsemmisítették, megtörtént, hogy az újabb árverésen már 5.320.000 koronás ajánlatot tettek. Ez az eladás azonban még nem vált perfektté. Még csak egy példát és ez az összes elhangzottak közt a legkreatívabb. Eladtak 16.000 hold erdőt az érdekelt birtokosok holdanként 83 koronaért. Tehát kaptak volna az egész erdőért összesen 1.300.000 koronát, de a minisztérium ezt az eladást sem hagyta jóvá.

A minisztérium tehát 6800 holdnak, a legöregebb és mindenestre értékesebb erdőnek nyilvános árverésen való eladását engedélyezte és ebből befolyt 4.200.000 korona, vagyis 16.000 hold helyett eladtak 6800 holdat és kaptak 1.300.000 korona helyett 4.800.000 koronát. Ha az a közvélemény, a mely ezekben a kérdé-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A san remo-i sir.

A déli alpesek alján, a földközi tenger kék tükre mellett, enyhe balzsamos levegőjű tájon, hol télen is nyílnak a rózsák, annyi, hogy egész Európát elárasztják velük, néhány nap óta egy derék magyar lelkipásztor, a nagyváradai egyházmegye, a sályi katolikus hívek s egy özvegy édesanya igaz szívvel siratott halottjának, Tarnay Károlynak sirja domborul. Őt az az enyhe, annyi beteget újraélesztő, rózsanyilasztó levegő se gyógyíthatta meg; halavány arcára nem hozhatta semmi az egészség szívvidító pirját; sirra talált, halál érte ott, ahol enyhületet, új erőt, egészséget keresett. Nem a magyar haza földjén nyugszik, mely egykor szülte őt s a gyászolók s siratók fájalmát kétségkívül csak fokozza az a tudat, hogy haló porában oly távol van tőlük, hogy föl se kereshetik, virággal se ékesíthetik, könnyeikkel sem öntözhetik a hantot, mely alatt nyugszik. Nekünk, kik szintén őszinte szívvel gyászoljuk a korán elköltözöttet, eszünkbe jutottak Catulle Mendées gyönyörű sorai, melyeket jó esztendeje mult, hogy először olvastunk a »La Vierge d'Avila« első előadása alkalmával. A szerző a többi között így szólaltatja meg Szent Teréziát, az avilai szüzet:

Quand le Seigneur forma l'homme, le Seigneur Dieu
Ne prit pas le limon terrestre en un seul lieu,
Mais il prit de la terre au quatre coins du monde:
Du Sud, on l'air brulant sèche la lande blonde;
A l'Est, vert de feuillage; au Nord, blanc de frimas;
A l'Ouest, ou ce briseur des chênes et des mats,

L'ouragan tord la pluie et la nuée en trombe,
Afin qu'en nul pays la terre de la tombe,
A l'homme qui s'incline et meurt, voyageur las,
Ne dit »qui donc es-tu? Je ne te connaîs pas!
Ma is qu'en tout pays la terre maternelle
A l'homme heureux enfu de reposer en elle
Sa tête, qui se courbe et son coeur qui se fend,
Put dire: »Couche-toi, daus non sein, mon enfant!«

Szeretnők jobb fordításban adni, de valamit talán a következő sorok is sejtetnek az eredeti gyöngéd szépségéből:

Mikor az Isten az embert teremtette
Hozzá az agyagot nem egy helyről vette,
De négy világtájról; vett földéből délnek,
Hol a szöke puszták izzó fényben égnek,
Zöldombos keleten, észak jeges táján,
Nyugaton, hol tombol tölgycsavaró orkán,
S az esőt, a felhőt töleserbe csavarja . . .
Hogy azt ne mondhassa sehoh a föld hantja
Haldokló utasnak, ki ölébe görnyed:
»Idegen, szólj, ki vagy? Téged nem ismerlek!
De hogy az anyaföld, bármely ország táján
Utashoz, ki benne elpihenni kíván,
— Szemei meglörten, szive megszakadlan —
Imigy szóljon: »aludj az ölemben, fiam!«

Az elmuzsikált büntetés.

Fráter Loránd, az ismert dalénekes mondotta el ezt a történetet, amelynek ő maga volt a hőse, még aktiv főhadnagy korában.

Azt a helyőrséget, ahol Fráter Loránd Mór lomásozott, meglátogatta egyszer Perczel altábornagy, aki már azóta nyugalomba vonult. Az altábornagy hírből már ismerte Frátert, sokat

hallott arról, hogy milyen szépen énekel és hegedül és este a tiszti étkezésben kifejezte azt a kívánságát az ezredes előtt, hogy szeretné hallani a híres »muzsikás főhadnagyot«.

Az ezredes kissé zavarba jött, mert Fráter Loránd éppen abban az időben három heti szobafogságra volt ítélve és a büntetésből mindössze két napot töltött ki. Ezt meg is mondta az altábornagynak, aki ennek dacára ragaszkodott kéréséhez és az ezredes el is hívatta Frátert, megüzenve neki, hogy hozza magával hegedűjét is.

Fráter Loránd úgy éjfél tájban gyújtott rá az első nótájára. Az altábornagy elragadtatással hallgatta és amikor bevégezte, lelkesülten kiáltott feléje:

— Főhadnagy ur, gyönyörű volt! Hálából elengedek neked a büntetésedből két napot!

Fráter még nagyobb kedvvel fogott a második nótájába, még szebben hegedült, még szebben énekel.

Az altábornagy erre elengedett a büntetésből még két napot, azután egyszerre négy napot, majd — úgy éjfél után két óra tájban — egyszerre egy hetet.

Amikor már derengett a hajnal és Fráter Loránd már alig bírta tartani a hegedűt, az altábornagy magához kérte:

— No, főhadnagy ur — kérdezte vidáman — hogy állunk most azzal a büntetéssel?

Fráter Loránd háptákba vágta magát:

— Jelentem alássan, kegyelmes uram, már forban vagyok három héttel. Azaz még egy éjszakára való nótázással. Ezt kegyes engedelmével elteszem magamnak a — jövőre!

sekben csak sötétben tapogatózik, látja azt, hogy itt nem kis tévedésekről van szó, ahol a milliókkal jobbra-balra dobálóztak, akkor a törvényhozás előtt nem lehet olyan eszköz, amelyet igénybe venni ne lenne kötelessége, hogy az ilyen esetek ismétlődését meggátolja.

Az ember igazán megdöbben a hárcsolásnak ilyen nagy mértéke, a nagystilű gazságok, a népfosztogatások ilyen szemérmellen üzelmei hallatára. A multnak soha meg nem bocsátható büne, hogy ezekről tudott s mégis szemet hunyt rájuk. Ha a koalíciós kormánynak más érdeme nem lenne, minthogy az erdélyi birtokrendezési törvénnyel szétűt a székelyek kifosztására szervezett banda közt, ez az egy férfias és hazafias cselekedete is megérdemelné az egész nemzet háláját. Mert a kis tolvajok megfogására elég egy ügyes csendőrkáplár; de az en gros rabló uri banditák körmére koppintani csak az tud és az mer, a kibén van férfias erő, bátorság és a kinek tiszta a lelkiismerete is, a keze is.

A székelység a magyar állam fájának nagyra hivatott ága, védője a Balkán felé. Hála és elismerés a férfiaknak, a kik e nemes galyról leseprük az idegenből rásereglett falánk kukacokat. *

Az új nyitrai főispán. A képviselőház folyosóján elterjedt hírek szerint a belügyminiszter Mérey Lajos függetlenségi képviselőt nevezte ki nyitramegyei főispánnak. Alkotmánypárti körökben a hír erős kételkedéssel fogadták s azt vitatták, hogy ehhez a főispáni székhez az alkotmánypártnak van joga.

Új titkos tanácsosok. A kormányhoz közelálló helyről az a hír szivárgott ki, hogy Saterényi József, Popovics Sándor és Mezóssy Béla államtitkárokat a király a jövő héten nevezi ki valóságos belső titkos tanácsosokká. Hír szerint gróf Bánffy Miklós kolozsvári főispán is valóságos belső titkos tanácsos lesz.

A magyar delegációiból. A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hadügyi albizottsága tegnap délelőtt 10 órakor gróf Zichy Tivadar elnöklésével részletes tárgyalása során Okolicsányi László előadó ismerteti a rendes szükségleteknél a mult évvel szemben mutatkozó eltéréseket. A negyedik tételnél Szabó István sürgeti a katonai becsületügyi reformnak mielőbbi életbeléptetését. Schönauich hadügyminiszter nincs abban a helyzetben, hogy határozott ígéretet tehessen arra, hogy a becsületügyi eljárásra vonatkozó új szabályzat már ez évben életbe lép. Azután a tűzörségnél tervezett szervezeti változásokról ad felvilágosításokat. Pártolja a miniszter az őrségi szolgálatnak, különösen pedig a szolgálati szabályzatnak az őrségekre vonatkozó részének revízióját. Ezután Krobotin lovag, altá-

bornagy a közös hadügyminiszter nevében bebató felvilágosításokat ad az új tűzörségi felszereléséről. Az altiszti jutalomdíjak tételénél Schönauich hadügyminiszter azt a felvilágosítást adta, hogy az altiszti jutalomdíj az altisztek megélhetése biztosításának természetével bir. Hoitsy Pál inkább a végkielégítést pártolja. Okolicsányi előadó az altisztek kinevezéséről szóló 1873. évi törvény eltörlésével vél segíteni a bajon. A tételt aztán az előadó indítványával elfogadták, ami az 1908. évi hadügyi költségvetés elfogadását jelenti.

Konfliktus a magyar és osztrák delegáció között. Bécsből jelentik. A magyar és osztrák delegáció közt komoly konfliktus készül. Ugyanis hét osztrák delegátus, akik az urak házában tagjai, elhatározta, hogy indítványt terjeszt elő, mely szerint a tiszteknek a megtagadott fizetésemelés helyett megfelelő pótlék adassék. Ez az indítvány úgy a magyar, mint osztrák politikai körökben nagy feltűnést kelt. annál is inkább, mert maga Schönauich hadügyminiszter kijelentette, hogy az Okolicsányi-Sághy-féle indítvány elfogadásával a kérdés egyelőre elintézését nyert. Valószínű, hogy az osztrák delegáció a fentjelzett indítványhoz hozzájárul, akkor pedig a két delegáció között konfliktus fog kitörni, minthogy az Okolicsányi-Sághy-féle határozati javaslat teljesen ellenkezik az osztrák indítvánnyal.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 31.

Elnök: Fusth Gyula.

Néhány elnöki előterjesztés után a mentelmi bizottság tesz jelentést Török Imre, Rakovszky István és Melczér Géza mentelmi ügyében. Következik az

erdélyi birtokrendezés

törvényjavaslatának részletes tárgyalására.

Nagy György: A címhez kér szót, de általánosságban beszél a javaslatról.

Az elnök: Kéri Nagy Györgyöt maradjon a címnél.

Nagy György: Az volt a gyakorlat eddig hogy a címmel általánosságban is lehetett szólni. Kéri a Házat, engedje meg neki, hogy a tárgytól eltérhessen.

Az elnök: Ilyen házszabályokkal ellenkező gyakorlatot nem ismer. Fölteszi azonban a kérdést, hogy a Ház megengedi-e Nagy Györgynek a házszabályoktól való eltérést.

A Ház ezt nem engedte meg, mire Nagy György eláll a szótól.

Az elnök: A címet szavazás alá bocsátja, melyet a Ház változatlanul elfogad.

Ezután Hindlleder Ernő csekély módosítást ajánl az első szakaszhoz. A Ház azonban Ferenczy Géza előadó indokolása után az első szakaszt is változatlanul fogadja el.

A második szakasznál Zachariás János és Pop-Csicsó Iván ajánlanak kisebb módosítást.

Nagy György: A második szakaszhoz szól, kijelenti, hogy nem tartja a tagosítást helyes politikának. A székely földön az intenzív földmivelés akkora tökélet igényel, amekkorával a székely kis gazda nem rendelkezik. A nép azt várja, hogy a tagosítást megfogja a törvényhozás szüntetni. Félti a népet a csalódástól, ezért legalább valami átmeneti intézkedést kíván. Ezen értelemben módosított indítványt terjeszt be a második szakasz helyébe.

E szakaszhoz röviden még Hindlleder Ernő és Bozóky Árpád szólanak hozzá.

Günther Antal igazságügy miniszter: A benyújtott módosításokra tesz megjegyzéseket. Az átmeneti intézkedést kérő Nagy György féle indítványt, valamint a többi indítványokat is, kivéve Zachariás János módosításának második pontját kivéve, el nem fogadhatja.

Az elnök: Günther Antal miniszter által elfogadott módosítást tudomásul nem veheti, mert a vita már be van zárva és a vita bezárása után módosításnak helye nincs.

Felkiáltások: A törvényt nem lehet hibásan elfogadni!

Az elnök: Erélyesen kijelenti, hogy a módosítást szavazás alá nem bocsátja.

Ferenczy Géza előadó: Egyenkint rátér a benyújtott módosítások bírálatra. Kéri, hogy a szakaszt eredeti szövegezésében fogadja el a Ház. Mindazonáltal hajlandó, mint átmeneti intézkedést elfogadni azt, hogy némely indokolt esetben a tagosítás megszüntetését lehessen kérni. Ezt azonban nem tartja fontosnak a második szakaszba bevenni. Ezt majd az utolsó szakaszhoz lehet csatolni.

Günther Antal igazságügy miniszter: Kijelenti, hogy a módosítást nem azért fogadta el, mintha az eredeti szöveg nem felelne meg intencióinak, hanem csupán mivel a módosítás szövegezését kifejezőbbnek vélte.

Az elnök: Elrendeli a szavazást az eredeti második szakaszra, melyet a Ház Zachariás János módosításával fogad el.

Szavazás után az elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után a tagosításról szóló törvényjavaslat harmadik szakaszát változatlanul. A negyedik szakaszt pedig Zachariás János módosításával fogadták el. Az ötödik szakaszt változatlanul fogadták el.

A hatodik szakasznál Bozóky Árpád, Nagy György és Schuller Frigyes tettek módosító javaslatot, de a Ház Günther miniszter ellenzésére változatlanul fogadta el a szakaszt.

A 13-ik szakasznál Zakariás János, Nagy György és Vlád Aurél módosító javaslatait Ferenczy Géza előadó ellenzésére elvetette a Ház.

A 16-ik szakasznál Pop Cs. István tett módosító javaslatot, a Ház azonban a szakaszt változatlanul fogadta el és ezzel a törvényjavaslatot részleteiben is letárgyalta és elfogadta.

Holnap a bírói és ügyészi fizetéséről szóló javaslat kerül tárgyalásra a képviselőházban.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Az építési szabályrendelet.

Rendkívüli városi közgyűlés.

— Második nap. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután folytatólagosan tárgyalta az építkezési szabályrendelet-tervezetet.

Glac Antal főispán elnöklete alatt jelen voltak:

Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr Cseresnyes Béla, Gerő Armin, Komlóssy József, Dús László, Markovits Sámuel, Lakos Lajos, dr Hoványi Gyula, Kiss Dávid, Kriszta Sándor, Mezey Mihály, Molnár Imre, Niedermann Antal, dr Stokker József, Szilárdy Ernő, Czeglédy Jeremiás, Czeglédy Sándor, Déry János, Köblös Ferenc, Stettner István, Schwartz Izidor, dr Vucskics Gyula, Weisz Károly, Weisz Lajos, dr Ágoston Péter, Gábel Jakab, Löwenstein Zsigmond, dr Várady Zsigmond, Ince Lipót, Kurländer Ede, dr Moskovits Miklós, Rendes Vilmos, ifj. Rimanóczy Kálmán.

A 37. §-tól a 42. §-ig változatlanul elfogadták.

A 42. §-nál több apróbb módosítást tettek. Hosszabb vitát keltett a szakasz azon rendelkezése, hogy a tervet aláíró vállalkozó azon különleges munkákért is felelős, amelyeket nem ő vállalt fel. A többség azonban az eredeti szöveget fogadta el.

A 43. §. a lebontások bejelentéséről szól. E szakasznál dr Ágoston Péter indítványozza, hogy szociális szempontokból mondassék ki, hogy a legsürgősebb eseteket kivéve, bontások csak télen, február végéig eszközölhetők.

Dr Várady Zsigmond nem fogadja el az indítványt. Nálunk leginkább szegényemberek építenek, nem 4 emeletes paloták tulajdonosai. Legfeljebb a nagyházak bontására lehetne az indítványt kimondani.

Dr. Ágoston Péter: Ez nem komoly beszéd.

Köszeghy József kifejti, hogy az indítvány gyakorlati szempontból itt nem vihető keresztül.

A szakaszt, az indítvány elvetésével, változatlanul elfogadták.

Az 51. §. azon megszorításával szemben dr Stokker József indítványozta, hogy azon telkeknél, amelyen a szabályrendelet életbeléptetésekor épület van, tekintet nélkül a telek nagyságára, az építési engedély nem tagadható meg, ha különben eleget tesz az építendő szabályrendeletnek.

Pártolólá szölk az indítványhoz Gábel Jakab, Tátray Sándor, Rimanóczy Kálmán.

Köszeghy József a szabályrendeletet igyekezett védeni.

Rimler Károly hozzájárul a Stokker indítványához, de kikötni kéri, hogy azon területekre vonatkozzék a szakasz, amelyen engedéllyel épített ház van.

Dr. Várady Zsigmond: elfogadja a Stokker által tett kifogást, de azt szövegezve indítványként terjesztette elő.

A §-t dr. Stokker József indítványa értelmében fogadták el.

Ezután apróbb módosításokkal a 100 §-ig tárgyalták le a szabályzatot.

A 100. §-t dr Vucskics Gyula és dr Hoványi Gyula indítványára akként változtatták meg, hogy a II-ik övezetben is szabad két emeletes házat építeni, továbbá az építendő házak külső magasságát 1—1 méterrel emelték. Az első övezetben földszintes házakat építeni nem szabad. A többi övezetében építendő földszintes házak magasságának megállapítására vonatkozólag abban állapodtak meg, hogy a szabályzatban kitüntetett 6 méter helyett a város különböző magasságokat állapít meg és terjeszt elő a tárgyalás folyamán a városi tanács.

Este fél 8 órakor a tárgyalást berekesztették. A még hátralevő 225. szakasz tárgyalására ma, szombaton délután kerül a sor.

Megemlítjük még itt, hogy a bizottsági tagok minden ébersége dacára becsusztott a

javaslatba minden változtatás nélkül a 91. §., amely a következő:

Ha valamely telek, melynek határán a szomszédnak bár telekkönyvileg biztosított eresztő alapján nyeregterővel ellátott háza van, újból kiépítettik, vagy a raj a levő épület lényegesen átalakítatik; a szomszéd eresztőjoga megszűnik és házának fedele féleresztő fedéllé alakítandó át.

Ezen változtatni akartak a bizottsági tagok, de hirtelen átsiklottak.

A § így értelmetlen, de ellenkezik is a törvényvel, mert törvényes állapotot akar megszüntetni, szabályrendelettel. Különböző képzelés is, hogy valaki azért, mert a szomszédja épít, az egész háza tetejét köteles legyen átalakítani. Ha ezen szakaszt nem lehet reparálni, biztosan meg lesz felebbezve.

Udvardy Ignác Ödön kiállítása Budapesten.

Udvardy I. O., a helyi prém. főgimnázium világi tanára a gimnázium tanulóinak rajzaiból Budapesten a New-york palotában kiállítást rendezett. A fiuk rajzai az ő eredeti mintái, tervei szerint valók, de a fiuk egyénisége teljesen érvényesül a rajzok kiszínezésében. Ez a dolog tárgyi része.

Mi ezen a nagy művészi esemény? Kettő. A minták, a kiállító tervezése és a gyermekek, akik műérzéke a minták színezésében szinte csodálatos őszámmal nyilatkozik meg. A budapesti sajtó tudomásul vette a kiállítást, de nem domborította ki eléggé Udvardynak, a művésznek és gondolkodónak eredetiségét, műértékét. Talán mindössze őtfajta geometriai körzövel, vonalzóval szerkeszthető vonal, kockás hálózaton művészi éklettel egymásmellé, mögé, fölé sorakoztatva, bámulatos finomságu kompozíciókat termel. Stilizálva, stilizálva, de hogyan stilizálva! Az ember azt hinné, hogy a geometriai vonalak erőszakoltakká, dörmögősekké teszik a mintákat. Pedig mennyi élet, milyen kergetődző őserő van a föltűző, egymásba kacsaringózó vonalakban! Mennyi művészi elevenesség, hangulat, mozgás, mennyi emberi hangulat a tájképekben, mennyi humor a »baglyos« tapétában. Az ember nem hiszi, ameddig nem látja, hogy a művészi ihletből született kompozíció melegséget lehell még ott is, ahol esz. közei mintha kényszerítő törvényeknek hódolnának. Lendületesség, telve őserővel és buzgó energiával az, ami ezeket a bab, virág, makk mintákat jellemzi. A tárgyak is csupa művészi sokféleesség, egyrészt naiv, gyerekes dolgok, majd tulipántos, szegfűs, lampionos, barkás díszítések, amelyek valósággal átömlig az élet, elevenesség, mozgás.

Természetes, hogy a rajzoló fiúk már a tárgyak kedvességénél, érdekességénél, vagy szilajságánál fogva kedvelik ezt a cukros mézbe, művészi illetségbe mártott geometriai vonalakat. A katalógusban tájékoztat aztán Udvardy afelől is, hogy milyen rövid, szűkös, de velős direktívákkal igyekszik belébogozni a fiukba azt a hangulatot, amely őt, s tervezőt alkotásra indította. Nagyon is bölcsen meg van ugyanis győződve arról, hogy ha a fiúk művészi érdeklődését maga az eleven tárgy felizgatta, a fiukban fölszabadul a színek őszáma és tombol, a hogy tőle telik, sokszor ríktóan, sokszor tompábban, a rajzolt tárgyak színes pasztellel való élénkítésében. — Gondolkodó pedagógiáját itt alkalmazza, segíti őket általános tanácsokkal, nem részletezi a használandó színeket, csak tudatossá teszi azt a szín-

orgiát, amely ilyen utbaigazítások nélkül korlátlanul csapongana. Tudadja a célt: óvja a fiukat attól, hogy tulságos ríktó színek alkalmazásával ne üssék agyon a színehatást és igyekezzenek olyan hangulatot teremteni magukban, amelyet színesen papírra tudnak tenni. Így a geometriai részből fölséges művészi eszköz lesz Udvardy tanításában olyan, amelynek pedagógiailag is elsőrangú jelentősége van.

A dolog pedig, mind művészi, mind pedagógiailag részben nagyon egyszerű s így méltánylása nagyon könnyen közeledhetik a hidegséghez. . . No de minden nagy dolog, minden művészi esemény egyszerű: mert mind az, ami lelkétől lelkezik az emberi természetnek, szívnek és akaratnak, egyszerű, természetes. A csuda az, hogy nálunk, a hol egy képviselő tüsszenészt 100 fok celziusz érdeklődéssel kommentálja a sajtó, mégis tudomást vett elismerő kritikájával egy meleg szívű és erős ihlettségű művész pedagógus zajtalan munkájáról. Igen, de máris a »művészet decentralizációjával« veregeti a vállát? Na ezt kis malicióval értelmezzük, nemi magyar virtus nyilatkozik meg benne, hogy hisz ilyen mi is tudunk volna! S a decentralizáció jelszavával elporhadjon az, aki igenis *centrumban*, tehát inspiráló környezetben elsősorban érdemes rá, hogy teljesen kifejlessze, amit művészi ihlettségében már most is ilyen nivóra tudott emelni?

Vucskics Jenő.

A nagyváradai vőlegény.

Fücska módját eszelte ki egy nagyváradai facér kereskedősegéd a gazdag hozományvadászának, mely most játsza le utolsó felvonásának első jeleneteit.

Ez az elegáns fiatal segéd, minekutánna belátta, hogy a gazdag hozományok nem igen röpöknek az ember szájába, gondolt egyet és kirándult nem Amerikába, hanem csak Debrecenbe. Debrecen! Ez a nagy lapos város olyan sok tündér babát rejteget magába, hogy versenyez bármelyik hazai várossal. Sőt még az a jó tulajdonsága is megvan, hogy tündérei az aranytól ragyognak, ami még szebbekké teszi őket.

A mi vőlegényünk mikor megérkezett, előbb is szétnézett és a szeme egy pénzbeli tekintély egyetlen leányán akadt meg. A tündérnek is megakadt a tekintete a lovagon, amit nem is lehet csodálni, mert a lovak ugy hosszúságára, mint szélességére elég nagy tömeg levegőt szorit ki a világűrbe.

Ilyen utcai ismerkedés után a lovak vizitelt is és mivel a gyakorlat alapján igen előzékeny és udvarias volt, nagyon megtetszett, csak egyszerűen lett tőle ideges a mama.

Olyankor tudniillik, mikor egy-egy vendég távoztával hősünk kegyetlenül hajlongva mondogatta: — Alászolgája. Volt szerencsém. Magamat ajánlom. Vagy pedig.

— Óh kéremámsan.

Ez annál is inkább tetszett különösnek, mert hősünk bankhivatalnoknak adta ki magát. A bankhivatalnokok pedig nem szoktak ilyen formában beszélni.

Az esküvő is megtörtént. Ez meglehetősen nagy felületesség volt, de megtörtént és az új pár hazautazott Nagyváradra. A hős az ő szüleihez vitte a fiatalasszonyt, aki mint leendő bankárné nagyon jól érezte magát egy-két nap. Eltűnt egy hét és a mi hősünk kitűnő kuktának, de annál rosszabb

bankhivatalnoknak bizonyult. Sohse mozdult el a felesége mellől, ami végre is feltűnt az asszonynak.

— Édesem, hát a bankba nem jársz fel.

— De igen, csak hogy most szabadságon vagyok s élvezni akarom a mézesetek boldogságát.

És mialatt ezt mondta, izgatottan várta a »Friss Ujság«-ban megjelent apróhirdetésére a választ. A hirdetés pedig így szólott:

»Egy ügyes, több évi gyakorlattal bíró kereskedősegéd ajánlkozik jobb fűszerüzletbe. Ajánlatokat »Ügyes segéd« címen kérek a kiadóba.

Az ajánlat azonban késik és a fiatal férj remeg, míg végre megtörik.

— Édes bab! Egy rettenetes vallomást akarok mondani neked.

— No, mi az kis bankárom?

— Ugyan kérek, ne nevezd engem kis bankárnak, mert én nem vagyok bankár.

— No hisz majd leszel.

— Nem leszek. Én undorodom a bankoktól.

... Hát édesem... tudd meg... hogy én... én...

Nos mi van veled?

— Én nem vagyok bankhivatalnok, hanem sokkal kisebb... én még hivatalnok sem vagyok... csak.

— Talán épen fűszeres-segéd.

Fűszeres segéd hatévi gyakorlattal a legjobb üzletekbe alkalmazva. Új cégem, melyhez belépek, a vármegye minden részében fog szállítani.

— Igen és azokat a portékákat te fogod csomagolni. Oh én szerencsétlen becsapott. Legalább montad volna meg.

— Erre nem gondoltam.

És csomagolt, még a tegnap vissza is utazott Debrecenbe. A férj pedig csinálja a staniszliket, miközben egy ügyvédnél megszületik a válóper aktája.

UJDONSÁGOK.

* **Virágh Béla dr távozása.** Dr Virágh Bélát, a királyi törvényszéki elnöké nevezett ki, ma fog végleg távozni Nagyváradról, hol eddig mint ügyész működött. A tegnapi nap folyamán személyesen bucsuzott el azoktól kikkel összeköttetései voltak és ma délelőtt a hivatali személyzettől vesz bucsút. A még betöltetlen ügyészi állást ideiglenesen dr Baróthy Pál és Lázár Márton ügyészek fogják ellátni.

* **A villamosvasut szárnyvonalai.** A nagyvárad villamosvasut társaság a várad-velencei vasut állomásból kiágazólag szárnyvonalat óhajt építeni az Ince-téglagyárba és az Auróra-vegyigyárba. A kereskedelmi miniszter az építési engedélyt megadta. A társaság most Nagyvárad városához folyamodott a helyhatósági építési engedély kiadása iránt.

* **A gyermekvédő liga bizottsága.** Glac Antal főispán a gyermekvédő liga érdekében átiratot intézett Rimler Károly polgármesterhez, melyben kéri, hogy tegyen javaslatot arra nézve, miszerint kikből alakítsa meg a liga helyi bizottságát. Az ez évi gyermeknapok április 2 és 3-án lesz.

* **Felgyógyult ügyész.** Mint értesülünk, Görömbey István a nagyvárad ügyészség egyik agilis ügyésze, ma hat havi szabadságából, melyet idegbajának gyógykezelésére fordított hazatérve, elfoglalta ügyészi hivatalát.

* **A polgári leányiskola helyisége.** Körülbelül 20 év óta a nagyvárad polgári leányiskola a Ritoók Zsigmond-utcai Guttmann-

házban nyomorog. Az épületben, dacára, hogy iskola, még vízvezeték sincs. A fűszin teteje pedig annyira rossz, hogy az eső beesik rajta. A város felhívta a tulajdonost, id. Guttmann Józsefet, hogy a fűszin tetejét javíttassa ki s a vízvezetékét vezettesse be. Guttmann József a felhívásra azzal felelt, hogy a házbért fel emelte 2000 koronára s ha a város nem hajlandó ezen bérösszeget megadni, 1908. évi november 1-re a bérletet felmondja. Erre viszont nem lehet más szava a városnak, minthogy addig is, míg a polgári leányiskola épületét felemeli, más alkalmas helyiségről gondoskodják.

* **Pályázat vasuti vendéglőre.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a csikszeredai pályavendéglő bérbeadására pályázatot hirdet. Miről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a szóban levő pályázat közelebbi feltételei a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1908. jan. hó 30. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök. Dr Sarkadi Lajos titkár.

* **Lakásmizeriák Nagyváradon.** A február elsejére való tekintettel aktuálissá vált a lakáskérdések ügye is. Ugyanis ezt a mai napot mindenki, kinek nem adatott meg a kedvező helyzet, hogy saját házában lakják, remegve várta. Ez a nap február 1-je a felmondások napja. Hány háztulajdonos mondott ma fel, még nem tudni. Fontosabb inkább most az a kérdés, hogy hányan emelték fel a házbért és emiatt hányan fognak költözni. Előreláthatólag és a körülményekből következtetve, házbéremelésről most nem lehet szó. Jelenleg Nagyváradon sok üres lakás is van, tehát becses a lakó. Ez az állítás azonban csak a két, három, négy stb szobás lakásokra vonatkozik. Mert a kislakások terén Nagyvárad igen siralmas képet mutat. Soha nem volt ugyanis rég oly sok szegény ember összezsúfolva egy lakásba, mint most. Ennek a mizériának a folytonos fejlődés az oka. Nagyváradon ugyanis régi kis lakásokra berendezett épületek egymásután tűnnek el, részint a hatóság intézkedésére, részint pedig a háztulajdonosok akaratára. Az új építkezések pedig mind nélkülözik az egyszobás lakásokat. A kétszobás lakások szorítják ki az egyszobások helyét. Azonban az új lakásokat új lakók foglalják el, mert azok nagyon drágák s a szegény nép értök a bért fizetni nem képes. A kiszorított lakók tehát kénytelenek a még meglévő lakásokba húzódni. A régi lakásokból folyton a silányok maradnak meg. Es ezeket a rozszant, egészségtelen helyeket valósággal megtörik a munkások s bacillus fészkekkel alakítják az amugy is egészségtelen helyeket. A háztulajdonosok ezektől a lakóktól megkövetelik a bért s a kényszerített munkások kénytelenek fizetni. Ha ez így halad, akkor rövid időn belül a munkások lebujukba huzzák magukat, vagy kilesznek taszítva a szabad ég alá. A hatóságnak már most megfontolás tárgyává kell tenni ezt az ügyet s intézkednie kell, hogy a munkás lakások minél előbb meglegyenek valósitva.

* **Remess László a ravatalon.** Az oly fiatalon elhunyt Remess László premontrei tanár iránt városszerte nagy részvét nyilvánult meg. A temetésre vonatkozólag tegnap a következő intézkedések történtek. A tanári kar rendkívüli konferenciát tartott s ezen a teme-

tés módozatait határozta el. Eszerint a temetés délelőtt 10 órakor lesz a főgimnázium diszterméből. A szertartásokat Fetser Antal felszentelt püspök fogja végezni. A beszentelés után gyászmise lesz a premontrei-rend templomában s ennek megtörténtével kísérik ki utolsó útjára a fiatal tanárt. Tegnap a püspökség és a káptalan képviselőiben Fetser Antal és Lányi József dr püspökök fejezték ki részvétüket. A tan- és nevelőintézetek mind küldöttségileg fejezték ki mély részvétüket, úgy a rendnek, mint a gyászoló anyának. Koszorút küldtek tanítványai, a tanári testületek, a nevelőintézetek, volt osztálytársai és jó barátai. A temetésen úgy a közép, mint a felső iskolák testületileg vesznek részt.

* **Az V. kéményseprői kerület.** Hónapok óta hever a városnál a kéményseprői kerületek ügye, melyben tudvalevőleg új szabályrendelet kellett volna készíteni, mivel a jelenlegi négy kerület mellé még egy új kerület létesítését mondotta ki a város. A szabályrendelet elkészítése eddigelé érthetetlen okokból egyállapotban hevert valamelyik előadó asztalán, míg végre azt onnan tegnap a kereskedelmi miniszter leemeltette s annak mielőbbi elintézését mondta ki. A rendelet alapján az ügyet Mendelényi Béla fogalmazónak osztotta ki a főkapitány s így az új szabályrendelet már ma készen lesz s legközelebb a tanács ülésbe kerül.

* **Előadás az adóreformról.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a következő értesítést teszi közzé: Van szerencsénk a t. beltag ur szives tudomására adni, hogy a magyar gyáriparosok országos szövetségének nagyvárad fiókja, a folyó 1908. évi február hó 1-ső napján (szombat) délután 3 órakor »az adóreform« ügyében a Keresk. Csarnok nagytermében ülést tart, melyen a tervbe vett reformról a városok és különösen az ipar szempontjából dr. Hegedüs Lóránt egyetemi tanár fog előadást tartani, — melyre a t. cím figyelmét azzal van szerencsénk irányítani hogy ezen az iparosokat közelebből érdeklő s felette érdekesnek ígérkező előadásban megjelenni sziveskedjék. Nagyvárad, 1908. január hó 28. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök, dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Biharban nem pártolják a gyermekvédő ligát.** A múlt évben megindult gyermekvédelmi mozgalomnak az egész országban akadtak lelkes tagjai, kik a gyermeknapok rendezése által jelentékeny összegeket tudtak szerezni a liga céljaira. Bihar megyében és Nagyvárad városában ez a mozgalom nem valami lelkes fogadtatásra talált s dacára annak Glac Antal főispán is igyekezett a kedvező eredmény elérése érdekében mégis az adakozó vármegyék között utolsó helyen áll. Ugyannyira, hogy még a kis Ugocea is 731 koronát adott és Bihar megye csak 498 koronát. A főispán most ez ügyben átirat az alispánhoz és kéri, hogy hasson oda, miszerint az ez évben április 2—3-án rendezendő gyermeknapot a megye területén minél inkább kedveltesse meg és hasson oda, hogy a tisztviselők is mozdítsák elő a liga céljait. Egyszersmint arra is kéri a főispán az alispánt, hogy a vármegye intelligens női tagjai közül alakítson egy-egy gyermeknap rendező bizottságot, melynek elnökségét ő magára vállalja. A bizottságnak a gyermeknapnak minél nagyobb sikerrel való járása volna a cél.

* **Leleplezett panama.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Budapesti Napló ma esti számában szenzációs panamáról közöl terjedelmes

leleplezést. Eszerint az Aldor és társa olajipar betéti társaság zborói birtokán furásokat eszközölt, hogy kőolajat nyerjen. E furásokhoz állítólag 160 ezer korona állami támogatást kapott. A furások azonban eredményre nem vezettek. Ekkor állítólag a társaság a zborói telepet elcserélte Pálffy Ferenc gróf kispesti birtokával, mely 90 ezer koronát ér. A gróf is furatott, de egy csepp olajat sem talált, hanem konstátálta, hogy becsapták. Csalás miatt ekkor feljelentette a betéti társaságot. A felek azonban kiegyeztek, a cég teljes kártalanítást adott a grótnak, aki erre ma visszavonta feljelentését.

*** Takács József és társai alakítanak.** A múlt évben bizonyos szabálytalan pénztárkezelés miatt a belügyminiszter rendeletére fel lett osztatva Nagyváradon az Országos munkásvédő egyesület fiókja. A felosztáskor Takács József és társait terhelte a pénztárból hiányzó összeg, miért is a miniszter elrendelte ellenük a büntügyi eljárás megindítását. A vizsgálat még le sem járt és Takácsék már január hó 15-én gyűlést tartottak, melyen kimondták, hogy Nagyváradon megalakítják A Hazafias Kubikusok és Földmunkások Egyesületét. Erről a gyűlésről a rendőrségnek semmi tudomása sem volt, csak most vette annak hírt, mikor Takácsék jóváhagyás kieszközölése végett leterjesztése végett betérjesztették az egyesület alapszabályait a polgármesterhez, aki véleményezés végett a rendőrkapitánynak adta ki. A főkapitány megtette erre vonatkozó jelentését, amely természetesen kedvezőtlen, mert először szabálytalan volt a gyűlés, másodsor mert annak vezetőiként olyan egyének szerepelnek, kik ellen büntügyi eljárás van folyamatban.

*** Meghívó.** A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének nagyváradai fiókja egy hozamú intézett levelében meghívta a Kereskedelmi Csarnok tagjait f. évi február 1-én, szombaton délután 3 órakor az adóreform ügyében a Kereskedelmi és Iparkamara nagytármében tartandó ülésre. Minthogy az ülésen a tervbe vett és a kereskedő osztályt igen közelről érdeklő reformról dr. Hegedűs Loránd egyetemi magántanár fog előadást tartani, felkérem társulatunk tagjait, hogy a szíves meghívásnak engedve, a fent jelzett ülésen minél számosabban megjelenni szíveskedjenek. Nagyvárad, 1908. jan. 30. Reismann Mór elnök.

*** Kirabolt vonat.** Orsováról táviratozák: Tegnap este 6 órakor az Orsovára haladó személyvonatot Ujkaránsebes állomásán kirabolták. Ujkaránsebesen vásár volt és a vásár után mintegy 400 ember szállt fel a vonatra. Az alatt az idő alatt, míg a kalauzok az utasokat a kocsikba elhelyezték, ismeretlen tettesek megrohanták a postakocsi kísérőjét, lefogták és a kocsit kirabolták. Amennyire eddig megállapítható volt, nyolc postaszák hiányzik, de elvittek minden elemelhetőt. Azután az állomás ártellenes oldalán leszállva elmenekültek. Az első újedelem után sikerült a postakocsi kísérőnek kellemetlen helyzetéből kiszabadulnia, lármát csapott és csakhamar megjelentek az állomáson tartózkodó csendőrök, kik több utassal nyomban üzőbe vették a rablókat, ezek azonban elmenekültek. — **Temesvárról** jelentik, hogy a postaigazgatóságához érkezett hivatalos jelentés szerint a vonatrablók csak néhány levélkötet vittek el; pénzt azonban nem vittek el, mert ez a vonat pénzt nem szállított.

*** Nincs többé rheuma,** aszthma, csusz, köszvény, lábdaganat, tyukszem, bütyök, mert

Rytkó Viktor budapesti specialista oly próbafürdőt nyitott, hol mindenki kipróbálhatja annak jóságát és párszori használat után már is jobban érzi magát. Minden elhanyagolt és régi rheumát gyökeresen gyógyít. *Rytkó Viktor* a nagyváradai közönség kívánatára bevezetés céljából hosszabb ideig marad és próbafürdőkkel szolgál. Egy gyógy sós láb gőzfürdő 1 koronától feljebb. Nyitva reggel 5 órától 12 óráig férfiak részére, 2 órától 7 óráig nők részére, 7—10 ig ismét a férfiak részére. *Fürdő Pável-utca 3.* Vasárnap egész nap nyitva.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szombat: Bálkirálynő.
Vasárnap este: A bor.

A bérlők figyelmében. A színház igazgatósága ezúton kéri a bérlő közönséget, hogy a most esedékessé vált második bérlő részletet mielőbb fizessék le a színházi irodában. Erdélyi Miklós igazgató a bérlők rendelkezésére áll délelőtt 9—12-ig, délután 3—4-ig a színházi irodában.

A bor. A színházba járó közönség körében nagy érdeklődéssel várják A bor vasárnapi reprizét. Az érdeklődés főképpen Glac Antal főispán dalai felé fordul s már is nagyobbbészelt elkapkodták a jegyeket. A főispán hangulatos szép magyar nótáit Bura Károly zenekara fogja kísélni.

A Varázkeringő fél helyárrakkal. A szezon legdivatosabb újdonsága a bájos muzsikájú Varázkeringő vasárnap délután fél helyárrakkal kerül előadásra. A szenzációs operett első félhelyáru előadásán kétségtelenül nem marad üres hely s akik a darab iránt érdeklődnek, idején gondoskodjanak jegyekről, mert vasárnap délután óriási tolongás szokott lenni a pénztár körül.

TÁVIRATOK.

Gazdátlan kerület.

Budapest, január 31. Értesülésünk szerint a deési kerületben, amely Betegh Imre halálával üresedett meg, a nemzetiségi párt Vajda Jánost, Vajda Sándor képviselő öcséjét lépteti fel képviselőnek.

Delegátusok hazautazása.

Budapest, január 31. Bécsből jelentik, hogy a magyar delegátusok legnagyobb része ma este utazik haza az osztrák fővárosból. Wekerle és Jekelfalussy miniszterek csak holnap utaznak haza Budapestre.

Orosz kormányválság.

Berlin, január 31. Pétervárról jelentik, hogy Stolipin állása megrendült és hogy helyébe Trepovot, az államtanács tagját fogják kinevezni. Trepov jelölését következőleg magyarázzák: A cár elakarja feleségét olaszországi útjára kísérni és távollétének idejére Nikolajevics Miklós nagyherceget kívánja az államügyek intézésével megbízni, ez a nagyherceg pedig azt akarja, hogy a cár Trepovot nevezze ki miniszterelnökké. Más hírek szerint Altimoo a birodalmi tanács elnöke lesz az új miniszterelnök. Stolipin állásának megrendülését a kormány flottatervével hozzák kapcsolatba és azt mondják, hogy Stolipin ellene van a légházak építésének.

A katonatisztek fizetése.

Budapest, jan. 31. A Fremdenblatt ma Schönaich haeügyminiszter nyilatkozatát közli a katonatisztek fizetésrendezése ügyében. A hadügyminiszter kijelentette, hogy a katonatisztek fizetésrendezése meghiusulásáról szó sincs, ellenkezőleg Okolicsányi László és Sággy Gyula indítványainak egyhangú elfogadása a magyar delegáció által a kérdés megoldásának alapját nyújtja. Reméli is a hadügyminiszter, hogy a fizetésrendezés az elfogadott határozati javaslatokban kifejezett módon nemsokára megtörténik.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 1. A Várad-Velencei Katolikus Kör bálja a Röhlich-féle vendéglőben.

Február 2. Keresztény Kereskedők és Kereskedelmi alkalmazottak bálja a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 8. Jogásztétel.

Február 9. A Katolikus Legényegylet bálja a Kereskedelmi Csarnokban

Február 15. Tiszti sétahangverseny a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 20. Tiszti »Ronacher-estély« a Kereskedelmi Csarnokban.

Március 1. A Negyvennyolcas Népkör bálja.

A legényegylet farsangi tánc-estélye.

A »Nagyváradai Katolikus Legényegylet« 1908. február 9-én Onagsága Fröhlich Jánosné urnó védnöksége alatt a Kereskedelmi Csarnok dísztermében fejlesztendő könyvtára javára farsangi táncestélyt rendez. Részvételi jegyek árai: Személy-jegy 2 korona; család-jegy (3 személyre) 4 korona; (4 személyre) 5 korona; karzat-jegy 1 korona.

Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz az egyesület. A meghívó kívánatra előmutatandó. A táncestélyen Dula Miklós teljes bandája fog játszani. Izletes ételekről és jó italokról pedig Benrádt Albert jóhírnevű vendéglős gondoskodik.

A táncestély bevezetője:

1. a bálanya fogadása;

2. felvonulás;

3. kőmagyar, melyet a következő párok mutatnak be:

Fazekas Rózsika
Kudar Mariska
Bereczky Rózsika
Bakos Juliska
Pápay Etuska
Popovics Juliska
Telegdy Etelka
Plander Mariska
Oláh Jolánka
Tóth Vilmácska
Nemes Mariska
Nagy Juliska
Szalay Margitka
Bugner Piroska
Szántay Mariska
Németh Margitka
Herlicska Rózsika
Nemes Juliska
Schvartz Erzsike
Patócs Rózsika

Gyöngyössi József
Ceizinger Károly
ifj. Ertsey József
ifj. Bodnár János
Toth István
Raszter Ödön
Kállay János
Bodnár József
Aranyos Géza
Bene János
Balázs János
Erdélyi József
ifj. Dobozy János
Kurtosán Mihály
Sáfián János
Piscák Mihály
Karakas László
Balázs Endre
Csikos Lajos
Lammel Ferenc.

4. a táncestély füzere a trétás »Világposta« lesz, melyen a legtöbb levelezőlap elárúsítója, valamint az, aki a legtöbb levelező-

lapot kapta, kiuntető emléktárgyban részesül, de egyszemély csak egy tárgyat nyerhet el.

A művészi és műzléssel kiállított meghívót a napokban bocsátja ki az egyesület, melynek elnökségéhez (Körözs-u. 4. sz.) intézendő, minden meghívóra vonatkozó óhajlás.

Kereskedő-bál. A Keresztény Kereskedők és Kereskedő Ifjak holnapi bálja iránt városszerte nagy az érdeklődés. Az előkelőbb üzletek kirakataiban kitett program jelzi a multság kedélyes jellegét. A bált hangverseny előzi meg, mely este fél 9 kor kezdődik a Kereskedelmi Csarnok disztermében.

Igazságszolgáltatás.

Egy demokrata népgyűlés epilógusa.

— Esküdtzéki tárgyalás. —

Az idő alkalmasint betemette már annak a Nagyvárad közéletében ritka botránynak az emlékét, mely 1905. év szeptember 10-én este a régi Sas-szállóban rendezett demokrata banketten történt. A szóban forgó napon dr. Vázsonyi Vilmos és fővárosi táborkara lerándult Nagyváradra és az általános szavazati jog érdekében népgyűlést tartott. A népgyűlést este társasvacsora követte a szálló kerthelyiségében. A szokásos tósztok természetesen ezuttal sem maradtak el. Dr. Bródy Ernő pohárköszöntője volt a nyitánya a skandalumnak. A banketten szintén résztvett dr. Friedländer Sámuel ügyvéd nem szívesen vehette Bródy szavait, mert reflektált rá és temperamentumát meg nem tagadva, heves kifakadásokkal bírálta a demokratáknak akkor tanúsított politikai felfogását az általános választói jog tárgyában.

Friedländer felszólalása kínos incidenset provokált az akkor még koalíciós demokraták és a bankettre begyűlt szociálisták és Friedländer Sámuel között.

Ezt az incidenset a Nagyvárad hasábjain szövé tette Liptai Károly hírlapíró és éles bírálat tárgyává tette Friedländer Sámuel eljárását.

A megtámadott szociálista érzelmű fiskális a támadó cikkekért esküdtbírótság elé állította Liptai Károly hírlapírót. A bíróság a nevezetes botrány dolgában két napos főtárgyalás után tegnap mondott verdiktet.

A főtárgyalás során a fővárosi demokrata vezérférfiak is tanuként szerepeltek, mert az inkriminált hírlapi cikkek tényállításainak valódiságát bizonyítani az esküdtbírótság megengedte.

Az esküdtbírótság tegnap késő este hirdette ki ítéletét a vád és védelem meghallgatása után, mely szerint Liptai Károlyt az ellene rágalmozás miatt emelt vád és következményei alól felmentette.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, jan. 31.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	463.—
Rimamurányi	—	509.25

Osztrák m. államvasuti részv.	—	644.50
Közúti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, jan. 31.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza apr. 1908	—	11.91
Rozs apr.	—	11.81
Zab apr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. jan. 31.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.—
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	140.—
Osztrák járadék papírban	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	693.50
20 frankos (Napoleon) részvény	—	19.20

Szigligeti-Színház.

Ma, szombaton, február 1 én színre kerül:

Ujdonság itt harmadszor!

A bálkirályné.

Operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Ss. Jermynsi herceg	—	Bereghy S.
Ss. Jermynsi herceg anyja	—	Simon Mariska
Sir. John Crystál	—	Bécezi Gyula
Lady Crystál, második felesége	—	T. Pogány Janka
Sophia Radford, leányai	—	Reviczky Rózsi
Honorá Radford	—	Lányi Edith
Angela, mostoha leánya	—	Tábory Frida
Lady Calerham, Sir John testvére	—	Sz. Gáspár A.
Gibson, rendőrbiztos	—	Hajnal György
Dnendreay Lord	—	Palásthy Sándor
Montpellier	—	Erdélyi Sándor
Jatton	—	Tóth J.
Ruschpool kapitány	—	Szántó G.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénziárnál 7 órákor.

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap, vasárnap, február 2-án két előadás.

Délután 3 órákor, félhelyárak mellett színre kerül:

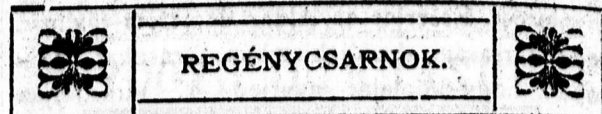
A varázskeringő.

Operette 3 felvonásban.

Este fél 8 órákor, rendes helyárakkal, kis bérletben színre kerül:

A bor.

Népszínmű 3 felvonásban.



Első kortes-utam.

Irta Lukách Géza.

(Folytatás.)

(2)

A földturó nem volt otthon, hanem a felesége közölte, hogy valami kamasz rokonával faluzni ment.

Tudtam, hogy a náluk uralkodó kormány-rendszernek papucs a jelvénye. Hivatkoztam tehát az asszonyok mindenhatóságára, kapacitáltam, hogy az urát terelje pártunkra. Ez alkalommal jónak láttam emlékébe idézni, hogy hány Cotillont lejtett végig erős karjaimban és hány suppe-csárdásban tapostuk együtt a káposztát.

Hát ilyen formában nem remélek sikert — felelé a menyecske nevetve, mert az a siheder férjem rokona, akit el kell helyezni. Hanem mégis hálás szeretnék lenni régi jó táncosossal szemben és van egy mentőeszmém.

Ugy férjem, mint az a mamlasz is igen jó alvók s reggel úgy kell őket az ágyból kiráncigálni.

Lesz tehát gondom rá, hogy a választás napján későn ébredjenek és lekéssenek.

— Jaj, de csókolni való menyecske maga. hiszen ez felséges idea — ujjongtam én, de hogy az eredmény annál biztosabb legyen, ajánlottam, hogy egy kis altató port is alkalmazzon.

Hát ilyesféle is lesz — felelé hamiskásan — vacsora után. Ugyanis felhozatok a 68-iki terméshől egy pár üveggel, attól, éjjel előtt nem kerülnek az ágyba, ahonnan másnap 10 óráig nem bujnak elő.

Ezen összeesküvés után hálálkodva vettünk bucsut titkos szövetségünktől és hajtottunk Z-be, hol a papot még éppen jókor csíptük el.

Már sötétedni kezdett, mikor felcihelődünk a szentatya falusi bricskájára. A korcsáros egy ménkü nagy lámpást nyujtott fel azzal, hogy erre az erdőn keresztül — már a farkasok miatt is — szükségünk lehet.

Hát bizony szükségünk lett volna, mert az országotról letérve egy fenyves erdőbe jutottunk, ahol koromsötétség vett körül. Előszedtük tehát a lámpást, hasznát azonban nem vehettük, mert a bele helyezett olajos mécses a zötyögős uton felborult és egész tartalma az ölembe, vagyis köpenyemre ömlött ki.

Nem maradt tehát egyéb hátra, mint a lovak tudományára bízni magunkat. Alig haladtunk egy negyedóránnyit, amidőn a bricska egy hatalmas zökkenéssel megállott. Némi gyufakészletünk felhasználása mellett konstatáltuk, hogy az utat teljesen elvesztettük és kocsink két sziklatömb közé ékelődött.

Közös erővel sikerült járművünket kiszabadítani, de nem tartottuk tanácsosnak felülni, nehogy azon együtt valami mélységbe zuhanjunk.

Utunkat tehát gyalog folytattuk mindég hegnyek tartva kézzel lábbal tapogatózva és kutatva a sötétben, miközben az utánunk igyekvő kocsist több ízben ki kellett szabadítani és összes égvényes anyagainkat felhasználtuk már.

Az idő már az éjfélt meghaladta, midőn papunk bizonyította, hogy nemsokára ki kell jutnunk az erdőből a tetőre. De éppen ellenkezője történt, mert mint egy varázstücsökre az egész társaság eltűnt a föld felszínéről.

Némi kapálódzások után sikerült fejemet elődugni, ugyanakkor öcsém ábrázata is feltűnt és megállapítottuk, hogy nem a tetőn, hanem lent vagyunk valami hóval befújt szakadék fenekén.

Kis termetű papunk azonban nyomtalanul eltűnt. Csak nagysokára tudtuk a hóból előkotorászni s midőn kiprűszkölte magát, rászóltam a páterre, hogy hamarjában peregtessen le egy pár Miatyánkot, mert ha az ordások ebben a tehetetlen helyzetben megszorítanak, bocskorunknál egyéb alig marad az utókorra.

(Folyt. köv.)

**GÖZFÜRDŐ, GYÓGY-
-- FÜRDŐ-OTTHON. --**

Nem kell a **rheuma, oszdos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.**

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csúzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszulletet, vagy nehéz légzést. stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 870 **fillérbe** kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII. Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfászálloda 26. sz.**, hol naponta 8-10 és 2-5-ig felvilágosítással szolgál.

**MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI
SZÉNSAV-MŰVEK**

ujjonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony



SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé káros szénsavval. Megbízható, szigoruan lelküismeretes kiszolgálás.

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1-200

Muschong-buziásfürdői szénsavművek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. telefon 18. sz. **Ügyes helyi képviselők kerestetnek.**



926,927-908.

Hirdetmény.

Nagyvárad I. kerület (Olaszi) és II. kerület (Ujváros és Kálvária) városrészeire vonatkozó a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1908. évi I. és II. osztályu kereseti adókielvási lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi február hó 1-8-ik napjain át nyolc napi közszemlére a városi adóhivatal és pedig: az I. kerület (Olaszi) városrésze nézve a 21-ik, a II. kerület (Ujváros és Kálvária) városrészekre nézve a 15-ik számú szobájában azon figyelemztetés mellett tételnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek, azon

idő alatt az említett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszámolásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott fellebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1908. január hó 30-án.

Városi adóhivatal.

SEBŐ I MRE

könyv-, zenemű-, papir-
írószerkereskedő ajánlja
dusan felszerelt raktárát a

magyar német francia és angol iro-
dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papir s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.

Tarsoly és Risztó

vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi (Fő)-ut (Ováry (Bares) palota.)

Van szerencsék a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **ujonnan berendezett**

vaskereskedésünket

megnyitottuk s minden e szakmához tartozó vasneműket, valamint zománczott edények, konyhafelszerelések, gazdasági és háztartási eszközök, épület- és butorvasalások, szerszám különlegességek, vadászfegyverek és töltények, villanycsengők és alkatrészek nagy választékban. Szolid árak és pontos kiszolgálás mellett a t. vevőközönség rendelkezésére állanak.

Miért is b. pártfogásukat kérjük

Tarsoly és Risztó
vaskereskedők.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

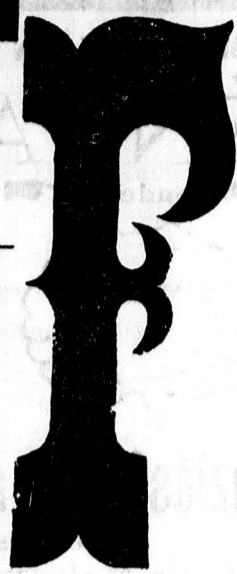
Betétek után

tiszta

5%

kamatot fizetünk a betét napjától számítva, betétkamatot az intézet fizeti.

NAGYVÁRADI HITELBANK R.-T.
Kossuth Lajos-utca.



Fröhlich János

hentes- és mészáros üzlete

Rákóczi-ut (Rimanóczy palota.)

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy igen tisztelt vevőim kényelmére számos oldalról megnyilatkozott óhaj következtében a

marhahúst

is bevezettem, s azt **folyó év február 1-től kezdve** szintén árusítani fogom. — A n. é. közönség további szives támogatását kérve, vagyok

teljes tisztelettel

Fröhlich János.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fénypésszálampák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorjkat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Üzlet felosztás!

Tudomására hozzuk a nagyérdemű közönségnek, hogy az évek óta fennálló detail-üzletünket, más vállalat miatt **teljesen felosztjuk, ellenben gyárunkat tetemesen megnagyobbítjuk**

és a raktáron levő összes férfi- női- és gyermekcipőket a legfinomabb kivitelig minden elfogadható árban áru-
Berendezés eladó! **eladjuk el, kérjük ezen ritka alkalmat felhasználni míg a készletünk tart.** **Berendezés eladó!**

Tisztelettel

Nádor Henrik és Társa

Nagypiac-tér, Kereskedelmi palota.